

Univerzita Karlova v Praze

Přírodovědecká fakulta

Katedra sociální geografie a regionálního rozvoje

Prof. Petr Dostál, M.A, PhD.

Albertov 6, 128 43 Praha 2, tel.: +420-2-2195-1381

fax: +42-2-24920657, e-mail: dostal@natur.cuni.cz

Oponentský posudek habilitační práce pana *Ing. Mgr. Martina Luxe, PhD.*

IMPACT OF HOUSING REGIME CHANGE AFTER 1990 ON RECENT HOUSING SYSTEM IN THE CZECH REPUBLIC.

Olomouc 2018

Předloženou habilitační práci tvoří devět studií, které jsou publikovány v jazyce anglickém. Studie byly publikovány v České republice nebo v zahraničí. Všechny studie byly publikovány v kvalitních recenzovaných vědeckých časopisech nebo knihách. Habilitant uvádí svůj podíl na každé publikaci, který je vždy většinový. Práce je rozdělena do čtyř sekcí. Úvodní kapitola habilitační práce je v jazyce anglickém a poskytuje přehled použitých základních pojmů, orientace devíti publikací a hlavních otázek výzkumů. Práce je zakončena anglickým závěrem, který podává přehled hlavních výsledků cele habilitační práce.

První část habilitační práce tvoří úvod čítající 9 stran. Vybrané práce se týkají 4 tematických okruhů. Je škoda, že habilitant neformuloval názvy těchto sekcí své práce. V úvodní kapitole autor poskytuje potřebný přehled základních pojmů a témat svého výzkumu. Jedná se o anglické pojmy (1) housing systems, (2) housing regimes, (3) housing tenures a ownership (4) housing careers a (5) housing preferences. Tyto a i jiné klíčové pojmy jsou použity v celé práci korektně v rámci řešení výzkumných otázek ve všech devíti publikacích. Avšak požití pojmu „former socialist system“ je méně vhodný. Adekvátnější je pojem „former state socialist system“ (viz na př. A. Giddens, 1973). Habilitant správně podtrhává klíčový význam zamýšlených a nezamýšlených efektů vládních rozhodnutí, které se týkaly systémů bydlení a režimů bydlení z počátku let 90. Autor správně zdůraznil klíčový význam pojmu path dependency, který vhodně používá při interpretacích specifické trajektorie post-komunistické transformace systému a režimu bydlení v Česku a v několika jiných post-komunistických zemích Evropy. Důležitou část svého výzkumu zaměřuje na otázky dopadů režimu bydlení na trendy a další vývoj soukromého a sociálního pronajímání bytového fondu, zejména v Česku.

Hlavní cíl práce je rozbor dlouhotrvajícího dopadu počáteční politiky transformace na systém bydlení v Česku, a zejména na soukromé a sociální pronajímání bytového fondu. Tento cíl je dále rozdělen na: (1) hodnocení výkonosti (efficiency) a úrovně spravedlnosti (equity), (2) nalezení hlavních příčin jejich úspěšné a neúspěšné implementace, (3) odhadnutí jejich vlivů na vývoj systémů bydlení, včetně

problematik pracovní migrace nebo bezdomovců, (4) diskuze budoucího vývoje politik bydlení a systému bydlení. Habilitant podtrhává význam historických sociálních norem a specifických institucionálních vzorců, které vedou k rozdílným směrům vývoje, rekonfiguracím a ne k nahrazení institucionálních vzorců podle idealizovaného a zjednodušovaného pojetí tržního a demokratického systému. Uznává význam národních tradic a kulturních vzorců, které vznikly před zavedení státně-socialistického systému. Tento důraz je kladen v každé předložené práci.

Habilitant správně dává velký důraz na význam převedení bytového fondu v Česku na počátku let 90. na obce. Toto politické rozhodnutí vyvolalo různé nepředpokládané efekty, které vedly k intenzivní privatizaci bytového fondu. Na bázi širokého rozboru problematiky je habilitant schopen formulovat „model“ specifického vývoje systémů bydlení a politiky bydlení. V úvodu své habilitační práce autor formuluje hlavní výzkumné otázky každé ze 4 sekcí práce. Výzkumné otázky jsou jasné a dobře strukturují předložené publikace, protože rovněž definují použité teoretické rámce každé z prací.

Kvalitu předložené habilitační práce také ukazuje široké spektrum metod, které jsou v publikacích využity. Jedná se o (1) desk research, (2) kvantitativní rozbor šetření respondentů (logit regressions), (3) focus groups a interviews o biografii respondentů, které reprezentují inovativní přístupy k řešení nastolených otázek bádání. Součástí úvodu habilitační práce a všech předložených publikací jsou rozsáhlé reference na relevantní literaturu. Je také nutné podotknout, že Martin Lux předloženou habilitační prací dokumentuje svou badatelskou snahu rozvinout témata svého výzkumu. Habilitant chápe současný výzkum dané problematiky jako bádání, které má důležitý interdisciplinární charakter.

Prezentované publikace zahrnuté do habilitační práce ukazují, že výběr teoretických východisek a tematických přístupů v rámci dané problematiky poskytuje inspirativní základnu pro kvalitní výzkum současných tendencí v České republice. Habilitant si je dobře vědom specifických okolností a rysů, které charakterizují systémy bydlení a politiky v postkomunistických podmínkách, a které se ukazují v rozdílech načasování, rozsahu, selektivnosti tendencí, a v dopadech na transformaci institucionálního prostředí Česka. Významnou část úvodu habilitační práce, a též předložených studií, tvoří výklad a použití různé metodologie. Martin Lux dává důraz na potřebu kombinací kvantitativních a kvalitativních přístupů, na metody výzkumu v terénu. Dále správně podtrhuje význam empirické práce a možnosti případových studií (včetně dotazníkových šetření), rozborů rolí aktérů, kteří spolurozhodují o relevantních procesech. Použití kombinací doplňujících se metod umožňuje specifikovat rozsah vývojových etap. Toto metodické zaměření také podává zajímavý obraz aspektů současné sociologie bydlení Česka. Prezentované poznatky umožňují poukázat na možnosti aplikovaného výzkumu a na společenskou relevanci při komplexním rozhodování o vývoji systému bydlení a režimu bydlení a poukazují na diagnostickou hodnotu výzkumu. Aplikace výsledků tohoto výzkumu mohou přispět v zásadních diskusích a úvahách o regulaci a řešení dané problematiky často územně a společensky chaotických procesů socio-ekonomické a socio-kulturní polarizace.

Závěrem je nutné zdůraznit dvě významné skutečnosti. Habilitant rozdělil soubor vybraných publikací do výše zmíněných 4 sekcí. Vybrané publikace dokumentují schopnosti Martina Luxe dlouhodobě spolupracovat a koordinovat tým badatelů při uskutečňování složitého výzkumu témat, výzkumu, který má jasnou vědeckou a též společenskou relevanci. Druhá významná skutečnost je fakt, že habilitant dokazuje během svého dlouhodobého a systematického badatelského úsilí také své schopnosti spolupracovníky zanítit pro zajímavý výzkum v rámci badatelských týmů. Obě skutečnosti mají význam při posuzování pedagogicko-výzkumných kvalit habilitanta.

Ve svém posudku jsem se soustředil na komplexní hodnocení předložené habilitační práce. Závěrem musím podotknout, že mé hodnocení podtrhuje zásadní význam studií o současných trendech vývoje systému bydlení a režimu bydlení, které habilitant přispěl do obce českých sociálních vědců. Studie se vyznačují profesionální úrovní zpracování. Celkově lze též konstatovat, že habilitační práce Martina Luxe ukazuje jeho rozhled v zahraniční a domácí literatuře a jeho schopnost analyzovat hypotézy s pomocí kvantitativních a kvalitativních informací. Habilitační práci hodnotím jako soubor kvalitních studií. Proto závěrem celého posudku připojuji jednoznačné doporučení, aby práce byla přijata jako základ pro jmenování Ing. Mgr. Martina Luxe, PhD., docentem v oboru sociologie.

V Praze, dne 30. září 2019

Prof. Petr Dostál, M.A., PhD. v.r.